

دانستنی‌های پدافند غیرعامل

دوره عمومی کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها

مطابق با شرح درس

ابلاغ معاون محترم توسعه مدیریت

و سرمایه انسانی رئیس جمهور

و سازمان پدافند غیرعامل کشور

گردآوری و تألیف:

حمید اسکندری

سرشناسه : اسکندری، حمید، ۱۳۳۸ -

عنوان و نام پدیدآور : دانستنی‌های پدافند غیرعامل - دوره عمومی کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها.../گردآوری و تألیف حمید اسکندری.

وضعیت ویراست : ویراست ۵.

مشخصات نشر : تهران: بوستان حمید، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۱۲-۶۰-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت : ویراست قبلی کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان " دانستنی‌های پدافند غیرعامل دوره عمومی مدیران و

کارکنان دستگاه‌های اجرایی مطابق با شرح درس ابلاغ معاون محترم توسعه مدیریت... " منتشر شده است.

موضوع : کتابنامه

موضوع : دفاع غیرنظامی

موضوع : آفندی (علوم نظامی)

موضوع : Offensive (Military science - Civil defense)

موضوع : دفاع ملی

موضوع : Military readiness

رده بندی کنگره : ۳۹۶ ۲۵ الف UA۹۹۶

رده بندی دیویی : ۱۵/۳۶۳

شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۳۹۷۸۱

انتشارات

عنوان : دانستنی‌های پدافند غیرعامل - دوره عمومی کارشناسان دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها

گردآوری و تألیف: حمید اسکندری

ویراستار علمی: دکتر غلامرضا جلالی فراهانی

ناشر: بوستان حمید

چاپ: اول ویراست ۵ - تابستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۸۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

• کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری برای ناشر محفوظ است و هرگونه تکثیر و کپی برداری بدون اجازه ممنوع است.

تلفن ناشر و پخش کتاب: ۳۶۳۰۰۹۲۸ ۰۹۱۲۷۷۵۷۸۳۸ ۰۹۱۲۲۳۷۵۰۳۹

پیش گفتار

امروزه شاهد مفاهیم جدیدی همچون جنگ نرم، جنگ زیستی، جنگ اقتصادی و ... هستیم. به عبارتی حوزه‌هایی همچون حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، علمی، دانش و فناوری، حوزه‌های جدا جنگی محسوب می‌شوند. به عنوان مثال امروز در موضوع هسته‌ای که در واقع دارای عملکرد اقتصادی و بازدارندگی است، شاهد درگیری‌های سختی بین غرب و ایران هستیم، مناقشاتی که سیاسی - جنگی آن دانش و فناوری هسته‌ای است و ما در چنین جبهه‌ای با تلاش برای کسب، ارتقاء و تحال این دانش، در حال دفاع می‌باشیم.

رئیس سازمان پدافند غیر عامل در اولین گردهمایی استانداران دولت جدید در بخشی از سخنان خود اظهار داشتند: سه دسته تهدید وجود دارد: تهدید نظامی، تهدیدات نوین یا فناورانه و دیگری تهدیدات مردم محور، که این حوزه به توجیه بیشتر استانداران و وزارتخانه‌ها نیازمند است.

در تهدیدات مردم محور، دشمن رویکردهای متفاوتی دارد. اولین رویکردی که دشمنان دنبال می‌کنند، جنگ نرم یا جنگ ایده‌ها و باورها است و در واقع چرخش ذهن مردم به سمت اهداف خودشان (دشمن) است، رویکرد دوم آن‌ها جنگ اقتصادی و ایجاد چالش در مردم و جنگ بی‌قاعده است که در آن محور کار، مردم هستند، از نظر دشمنان در این حوزه هر کشوری که بتواند مردم را خوب هدایت کند برنده و چنانچه اداره مردم را از دست بدهد جنگ را باخته است. این چالش‌ها می‌تواند مسائل اقتصادی امنیتی را در حوزه دیگر در بر گیرد لذا باید حوزه‌های مردم را به طور جدی دنبال کرد.

تهدیدهای فناوری محور، عبارتند از: تهدید سایبری، تهدید زیستی، تهدید شیمیایی و تهدید کالبدی. وقتی که تهدیدها اینگونه است بایستی به راه حل‌هایی با رویکرد متفاوت در پدافند غیرعامل پرداخته شود.

در برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور، بند «ک» ماده ۲۰۱ آن که در ارتباط با امور دفاعی، امنیتی، سیاسی و برنامه های کلان پدافند غیر عامل بوده، به شرح زیر می باشد:

ماده ۲۰۱- بند «ک»: رعایت اصول پدافند غیر عامل در طراحی و اجرای طرح های حساس و مهم و یا در دست مطالعه و نیز تأسیسات زیربنایی و ساختمان های حساس، شریان های اصلی و حیاتی کشور و آموزش عمومی مردم توسط دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۱۷۹) این قانون، به منظور پیشگیری و کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیر طبیعی.

لذا اندیشه تهیه و تدوین کتب آموزشی و برگزاری کلاس های آموزشی در زمینه دفاع غیر عامل یکی از گام های مهم، اصولی و زیربنایی در نیل به اهداف راهبردی و تحقق برنامه های پنجم و ششم توسعه کشور در خصوص پدافند غیر عامل بوده است.

سازمان پدافند غیر عامل کشور در راستای تحقق اهداف و نیاز سنجی آموزشی، سطوح مخاطبین را به پنج سطح (۱) آحاد مردم (۲) کارکنان عادی (۳) مدیران اجرایی و کارشناسان (۴) مدیران میانی (۵) مدیران عالی (۶) رهبردی دسته بندی نموده است.

براین اساس تدوین این کتاب برای آگاه سازی کارشناسان و کارکنان دستگاه های اجرایی و شرکت ها به عنوان کتاب مرجع آموزش در پدافند غیر عامل، مطابق با سرفصل ابلاغ شده توسط «معاون محترم توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور»^۱ در ۱۲ ساعت ارائه می گردد.

از طرفی با آخرین نظریات ریاست محترم سازمان و همچنین در مواردی مثل پدافند شیمیایی، پدافند زیستی، پدافند پرتوی و پدافند کالبدی اصلاحات به روز رسانی شده است.

حمید اسکندری

۱۳۹۶

(هشت)

۱. عنوان مرجع ابلاغیه مربوط به دولت وقت در زمان صدور است.

فهرست

فصل اول کلیات، اصول و مبانی پدافند غیرعامل

- ۱- کلیات ۱۳
- ۲- دیدگاه مقام معظم رهبری در خصوص پدافند غیرعامل ۱۸
- ۳- دیدگاه ها و نظرات ریاست محترم سازمان پدافند غیرعامل ۱۹
- ۴- تاریخچه و سوابق جهانی پدافند غیرعامل ۳۱
- ۵- نقش و اهمیت پدافند غیرعامل در طرح ها ۳۵
- ۶- چشم انداز پدافند غیرعامل کشور ۳۷
- ۷- اهداف کلان در بن حزم انداز پدافند غیرعامل ۳۹
- ۸- قوانین بالادستی پدافند غیرعامل (اساسنامه، سیاست های کلی، برنامه ششم) ... ۴۱
- ۹- امنیت ملی و پدافند غیرعامل ۵۵
- ۱۰- سطوح پدافند غیرعامل ۵۷
- ۱۱- اصول و ملاحظات پدافند غیرعامل ۶۱
- ۱۲- مرور کلی تهدیدات ۶۵
- ۱۳- تئوری (۵) حلقه استراتژیک واردن ۷۰
- ۱۴- آزمون پیشرفت تحصیلی ۷۲

فصل دوم تهدیدات سایبری و پدافند سایبری

- ۱- کلیات ۷۳
- ۲- اهداف کلان پدافند غیرعامل در فضای سایبری ۷۵

۳- منابع تهدیدات، انواع و روش‌های حملات سایبری	۷۶
۴- سایر مسائل و راهکارها	۸۱
۵- شبکه‌های اجتماعی اینترنت و تهدیدات آن	۸۵
۶- تهدیدات شبکه‌های رایانه‌ای بی‌سیم	۸۷
۷- پدافند سایبری	۸۷
۸- آزمون پیشرفت تحصیلی	۹۲

فصل سوم آشنایی با پدافند زیستی، پدافند شیمیایی و پدافند پرتوی

۱- کلیات	۹۳
۲- استفاده دشمن از سلاح‌های میکروبی در دوران دفاع مقدس	۹۶
۳- آگاهی از حملات زیستی و روش‌های انتشار عوامل	۹۷
۴- انواع تهدیدات زیستی	۹۹
۵- آشنایی با چرخه پدافند زیستی	۱۰۱
۶- اصول و اقدامات پیشگیری مصدومین حوادث زیستی	۱۰۷
۷- پدافند زیستی و معرفی قرارگاه آن	۱۰۹
۸- آشنایی با پدافند شیمیایی	۱۱۲
۹- آشنایی مختصر با تهدیدات پرتوی و پدافند پرتوی	۱۲۴
۱۰- آزمون پیشرفت تحصیلی	۱۳۰

فصل چهارم مباحث مرتبط با پدافند کالبدی (آسیب‌پذیری کالبدی، تاب‌آوری و ...)

۱- تعاریف و اصطلاحات	۱۳۱
۲- کلیاتی در باب پدافند کالبدی	۱۳۳

۳- فرآیند الگوسازی برآورد تهدیدات	۱۳۶
۴- چرخه مدیریت آسیب‌پذیری جامع	۱۳۷
۵- پیامد و پیامدشناسی ناشی از وقوع تهدیدات	۱۴۱
۶- تاب‌آوری در سامانه‌ها	۱۴۷
۷- مباحث مرتبط با سازه‌های امن و مقاوم	۱۵۰
۸- مقررات ملی ساختمان- مبحث ۲۱ (پدافند غیرعامل)	۱۵۵
۹- آیین‌نامه‌ها و الزامات پدافند غیرعامل	۱۵۷
۱۰- آزمون پیشرفت تحصیلی	۱۵۷

فصل پنجم اقتصاد مقاوم - پدافند اقتصادی

۱- اقتصاد مقاومتی از منظر مقام معظم رهبری	۱۵۹
۲- راه‌کارهای مقابله با جنگ اقتصادی	۱۶۲
۳- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	۱۶۸
۴- آزمون پیشرفت تحصیلی	۱۷۲

فصل ششم سایر مباحث (تهدیدات نرم، تهدیدات نیمه سخت و سخت)

۱- آشنایی با تهدیدات فرهنگی	۱۷۳
۲- جنگ روانی	۱۷۵
۳- جنگ رسانه	۱۸۰
۴- تهدیدات بمب‌های الکترومغناطیسی	۱۸۳

- ۵- تهدیدات بمب‌های گرافیتی..... ۱۸۶
- ۶- آشنایی با استتار، اختفاء و فریب..... ۱۸۸
- ۷- سنجش از دور و سیستم‌های شناسایی..... ۱۹۳
- ۸- آزمون پیشرفت تحصیلی..... ۱۹۴

فصل هفتم آشنایی با مدیریت بحران

- ۱- کلاس..... ۱۹۵
- ۲- مدیریت بحران..... ۱۹۶
- ۳- مدیریت بحران: پدافند غیرعامل..... ۱۹۷
- ۴- مراحل مدیریت بحران..... ۱۹۹
- ۵- آزمون پیشرفت تحصیلی..... ۲۰۲

- مباحث ضمیمه:

- ۱- اقدامات انجام شده در حوزه پدافند غیرعامل در چند سال اخیر..... ۲۰۳
- ۲- برنامه های آموزشی در حال اجرا در حوزه پدافند غیرعامل..... ۲۰۴
- ۳- جدول انواع تهدیدات و تحلیل آن..... ۲۰۷
- کتابنامه..... ۲۰۸